

Nr 540

Av herr Gustavsson i Alvesta m. fl., om slopande av dyrortsgrupperingen inom beskattningen.

(Lika lydande med motion nr 355 i Första kammaren)

Strävandena att avveckla dyrortsgrupperingen har under senare tid krönts med viss framgång. Genom beslut av 1954 års riksdag reducerades antalet ortsgupper från fem till fyra och spännvidden mellan högsta och lägsta dyrort minskades från 16 till 12 procent. Spännvidden återställdes visserligen till 16 procent genom beslut av 1957 års riksdag, trots att frågan om dyrortsgrupperingen då var föremål för utredning. Fjolårets riksdag beslöt emellertid i anledning av motioner att hemställa hos Kungl. Maj:t om att åtgäder skulle vidtas i syfte att i fråga om skattegrupperingen uppflytta till ortsgrupp III de orter som för närvarande är hänförliga till ortsgrupp II, den lägsta gruppen. Enligt den uppgörelse som träffades 1960 med statstjänstemännens huvudorganisationer skall antalet ortsgupper inom lönegrupperingen fr. o. m. den 1 januari 1962 minskas från fyra till tre genom uppflyttning av samtliga till ortsgrupp II hänförliga orter till ortsgrupp III. Det är att förvänta att Kungl. Maj:t kommer att förelägga innevarande riksdag förslag om uppflyttning av orterna i grupp II till grupp III i fråga om såväl skatte- som lönegrupperingen med ikraftträdande den 1 januari 1962.

Det måste dock anses som anmärkningsvärt, att beslut inte kunnat fattas om en snabbare avveckling av dyrortsgrupperingen. Ortsgrupperingsutredningen, som framlade sitt betänkande under hösten 1957, föreslog enhälligt slopande av såväl lönegrupperingen som skattegrupperingen. I fråga om skattegrupperingen förordade utredningen, att principbeslut först skulle fattas om slopande av grupperingen och införande av enhetliga skattefria avdrag över hela landet, motsvarande gällande Ortsavdrag i ortsgrupp V. Med hänsyn till de ekonomiska konsekvenserna för såväl staten som kommunerna måste emellertid avvecklingen ske successivt. Som ett första steg mot en slutlig avveckling skulle enligt utredningen ortsgrupp II slopas fr. o. m. den 1 januari 1959 och kommunerna i denna ortsgrupp uppflyttas i ortsgrupp III. I fråga om lönegrupperingen övervägde utredningen i första hand slopande av ortsgrupp II genom uppflyttning av dess orter i grupp III men kom fram till den uppfattningen att hela lönegrupperingen i dess nuvarande form borde slopas. Kungl. Maj:t har inte upptagit ortsgrupe-

utredningens förslag vare sig i fråga om principbeslutet eller takten för den successiva avvecklingen.

Det torde numera vara allmänt erkänt att dyrortsgrupperingen inte är motiverad. Sådana skillnader i dyrhet mellan olika orter som den skulle utjämna föreligger inte. De prisgeografiska undersökningar som hittills företagits har visserligen — fast i minskad utsträckning — statistiskt uppvisat viss dyrhetsskillnad. Det torde emellertid härvid inte kunna bestridas att glesbygdernas speciella dyrhet i följd av stora avstånd och dylikt inte kommit med i bedömningen på ett rättvisande sätt. Det kan härvid erinras om att Ortsgrupperingsutredningen bl. a. påtalade att redan de grundläggande begreppen lika standard, lika reallön etc. till sin innebörd är oklara och att resultatet av en Ortsgruppering kan bli inom vida gränser olika alltefter den innebörd man ger dessa begrepp. I många väsentliga avseenden torde en högre dyrhet kunna påvisas i glesbygderna än i de stora tätorterna.

När sålunda dyrortsgrupperingen — såsom Ortsgrupperingsutredningen påvisade — saknar bärande motiv, måste dess bibehållande medföra ogynnsamma verkningar för de orter och områden som är placerade i en lägre Ortsgrupp. De orter som är hänfödda till de lägre Ortsgrupperna torde i flertalet fall ha en högre kommunalskatt än orterna i de högre Ortsgrupperna. Det måste då framstå som orimligt att även den statliga skatten genom dyrortsgrupperingen skall vara förhållandevis hårdare för dem. Det torde inte kunna bestridas att den för samhället olyckliga befolkningsomflyttningen från landsbygden och landsortsstäderna till stortätorterna drivits fram inte minst av dyrortsgrupperingen.

Det framstår som nödvändigt att dyrortsgrupperingen avvecklas snarast. De finansiella konsekvenser som avvecklingen av dyrortsgrupperingen medför för staten och kommunerna får inte lägga hinder i vägen men utgör dock alltså skäl för att avvecklingen bör ske successivt. Särskild uppmärksamhet måste härvid givetvis fästas vid de kommunalekonomiska konsekvenserna. En höjning av de kommunala Ortsavdragen kan medföra en viss omfördelning av skattestrycket, vilket kan bli kännbart i kommuner med genomsnittligt lågt skatteunderlag. Sådana konsekvenser måste enligt vår mening förhindras genom en effektiv kommunalskatteutjämning.

Riksdagen bör nu fatta principbeslut om avveckling av dyrortsgrupperingen i skatteavseende. I fråga om den successiva avvecklingen förutsätter vi, såsom ovan framhållits, att Kungl. Maj:t till årets riksdag kommer att framlägga förslag om uppflyttning av orterna i grupp II till grupp III. Som målsättning för skattegrupperingens fortsatta avveckling bör gälla att orterna i grupp III uppflyttas till grupp IV den 1 januari 1964 och att därefter grupp IV slutligen flyttas upp i grupp V den 1 januari 1966. Kungl. Maj:t bör förelägga nästa års riksdag plan för en sådan avveckling av skattegrupperingen.

En successiv avveckling av lönegrupperingen bör eftersträvas vid förhandlingar med statstjänstemännen.

För vissa områden i Norrland gäller emellertid en speciell dyrhet som måste beaktas. Hårt klimat och stora avstånd är dyrhetsfaktorer, som inte kan elimineras i fråga om kostnader för t. ex. byggnader, uppvärmning, kläder och resor. En särskild kompensation till invånare i Norrland med höga levnadskostnader på grund av stora avstånd och klimatförhållanden är enligt vår mening nödvändig.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,
att riksdagen måtte

1. i princip besluta om slopande av skattegrupperingen och införande av enhetliga skattefria avdrag inom skattesystemet, motsvarande Ortsavdragen i Ortsgrupp V;
2. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om
  - a) framläggande av plan till 1962 års riksdag för den successiva avvecklingen av skattegrupperingen i enlighet med vad i motionen har anförts;
  - b) samtidig prövning av frågan om särskild dyrhetskompensation till invånare i Norrland med på grund av stora avstånd och klimatförhållanden höga levnadskostnader.

Stockholm den 26 januari 1961

Rune Gustavsson
i Alvesta

Harry Wahrendorff

Alvar Andersson
i Knäred

Stig F. Hansson
i Önnarp

Johannes Antonsson

Gustaf Svensson
i Vä

Fridolf Jansson
i Benestad

B. Börjesson
i Falköping

Arne Magnusson
i Jönköping

Erik Grebäck

Einar Larsson

John Eriksson
i Bäckmora

Jan-Ivan Nilsson
i Tvärålund

Emil Elmwall

Einar Gustafsson
i Kårby

Karl Gust. H. Boo

Henry Brandt
i Sätilla

Gunnar Larsson
i Luttra

Fritz Börjesson
i Glömminge

Harald Johnsson
i Skoglösa